

De ontwikkeling en waarde van IDRS voor digitale sturing in gemeenten

Een praktijkstudie bij een middelgrote Nederlandse gemeente

*Auteurs: Kamran Roodsaz MSc & Jacco Kok ACCA, MSc
TIAS School for Business & Society
27 november 2025*

Samenvatting

Digitalisering en ketensamenwerking maken digitale beheersing steeds belangrijker voor gemeenten. Het International Digital Reporting Standards (IDRS)-raamwerk biedt een samenhangende manier om digitale governance, risico's en verantwoording bestuurlijk bespreekbaar te maken. Dit artikel beschrijft een nulmeting bij een middelgrote gemeente, gericht op drie IDRS-thema's. De bevindingen laten zien dat effectieve digitale sturing vooral vraagt om samenhang, eigenaarschap en cyclische dialoog, niet primair om technische maatregelen.

Inleiding

Digitalisering raakt vrijwel alle primaire processen van gemeenten. Bestuurders en gemeentesecretarissen geven daarbij regelmatig aan behoefte te hebben aan inzicht, overzicht en bestuurbaarheid: hoe worden digitale keuzes gemaakt, hoe worden risico's gecontroleerd en wie is waarvoor verantwoordelijk?

De IDRS standaard biedt een taal en structuur om deze vragen te ordenen. Waar veel bestaande kaders zich richten op compliance, richt IDRS zich op governance, ontwikkelfase en realistische vervolgstappen. Dit maakt het geschikt als instrument voor volwassenheidsontwikkeling en bestuurlijke reflectie.

Dit afstudeeronderzoek is uitgevoerd onder begeleiding van Drs. Wim Pauw, Adjunct Professor aan TIAS School for Business & Society en lid van de RegieRaad van het IDRS-platform¹ in samenwerking met betrokken professionals binnen de organisatie en het bredere IDRS-netwerk, waaronder vertegenwoordigers van het Ministerie van BZK, de Auditdienst Rijk (ADR) en NOREA.

Onderzoeksopzet

De nulmeting richtte zich op drie thema's die door de organisatie als strategisch belangrijk werden benoemd:

1. Digitale Innovatie & Transformatie
2. Cybersecurity
3. Sourcing & Third-Party Management

De centrale onderzoeksvraag luidde:

'In welke mate voldoet de organisatie aan de IDRS-verwachtingen op deze drie thema's, en welke vervolgstappen passen bij de huidige ontwikkelfase?'

De aanpak bestond uit documentanalyse, semigestructureerde interviews en gezamenlijke reflectiesessies. Het doel was het verkrijgen van duiding en ontwikkelrichting, niet toetsing of beoordeling.

Resultaten

-Digitale Innovatie & Transformatie

De organisatie kent meerdere digitaliseringsinitiatieven, maar deze zijn niet

¹ <https://ecp.nl/project/idrs>

altijd onderling verbonden. Een gemeentebrede digitale koers met heldere governance en prioritering vormt de logische vervolgstap.

-Cybersecurity

Het beleidsmatige fundament is aanwezig.

De uitdaging ligt in structurele borging:

cyclische rapportage, geoefende incidentrespons en eenduidige eigenaarschapstoedeling in de lijn.

-Sourcing & Third-Party Management

Contract- en leveranciersrelaties zijn historisch en domeingebonden georganiseerd. Uniform contract- en leveranciersmanagement versterkt continuïteit, risicobeheersing en kennisborging.

Gemeentebrede betekenis

De uitkomsten reflecteren een breed patroon binnen Nederlandse gemeenten: digitalisering ontwikkelt zich vaak sneller dan de governance die nodig is om richting, afwegingen en samenhang expliciet te maken. Hierdoor is digitale beheersing primair een organisatie- en besturingsvraagstuk. De vervolgstap is het structureel verbinden van beleid, uitvoering en bestuur in een cyclische dialoog over digitale keuzes, prioriteiten en risico's.

Reflectie en vervolg

De resultaten zijn eerst toegelicht in een sessie met de Audit Committee van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). In dit gesprek werd met name de vraag opgeworpen in hoeverre de IDRS standaard in de toekomst (deels) zou kunnen samenlopen met of mogelijk een alternatief kan vormen voor bestaande rapportagekaders zoals ENSIA. Deze discussie sluit aan bij bredere landelijke ontwikkelingen.

Op 3 juni 2025 heeft de Tweede Kamer de motie-Kathmann² aangenomen, waarmee de regering is verzocht te onderzoeken hoe IDRS kan bijdragen aan een weerbaarder Nederland en hoe de IDRS standaard kan helpen om administratieve lasten binnen de overheid en grote organisaties te verminderen. Aansluitend zijn de bevindingen besproken met de gemeentelijke directie en de gemeentesecretaris. In deze sessie werd benadrukt dat de IDRS standaard bijdraagt aan een periodieke en samenhangende bestuurlijke dialoog over digitalisering en risicobeheersing, zonder dat dit leidt tot extra administratieve lasten. Het raamwerk biedt daarmee een basis voor een cyclische rapportage- en verbetermethodiek, waarin eigenaarschap en regie structureel worden geborgd.

Conclusie

De IDRS standaard blijkt in de praktijk een effectief instrument voor gemeenten die hun digitale organisatie willen versterken. Het biedt structuur, richting en een gedeelde taal voor bestuurlijke besluitvorming. Door de ontwikkeling van digitale beheersing periodiek en in samenhang te rapporteren, maakt IDRS zichtbaar waar de organisatie staat, welke risico's aandacht vragen en welke verbeterstappen realistisch zijn. De belangrijkste opbrengst van deze pilot is het inzicht dat digitale sturing begint bij samenhang en eigenaarschap. Pas wanneer governance en verantwoordelijkheden helder zijn, kunnen technische en procesmatige verbeteringen duurzaam landen. Tegelijkertijd biedt het raamwerk het gemeentebestuur een concreet en toegankelijk instrument om voortgang te volgen, prioriteiten te stellen en geïnformeerde besluiten te nemen over digitalisering en risicobeheersing.

² Tweede Kamer der Staten-Generaal (2024). "Motie Kathmann —Verkenning mogelijkheden IT-jaarverstag." Kamerstuk 26 643, nr. 11. Beschikbaar via: <https://www.tweedekamer.nl> (zoekterm: *Motie Kathmann IDRS*).